

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONS
SARANDI 203
AL COSTAT DEL CORREO

PERIÓDICH SENMANAL Y LITERARI

SUSCRICIÓN ADELANTADA
Ciutat ps. 0.50
Campanya » 0.60
Exterior » 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, 9 AGOST DE 1885

Los inflats

No voldriam de cap modo tenir que ocuparnos d' un assumpto que per sa pobre condició 'ns causa enuig. Mes si bé lo camí poch trillat que tenim d' atravesar 'ns fa reflexionar avans de ferho, en cambi creyem que nostre silenci seria mal interpretat per molts que desde lo primer nombre de LA GRALLA, celebráren sa aparició y 'ns alentaren en nostra tasca, ab paraulas de simpatía y demostracions d' afecte.

Alguns tenen la pretensió de creurer que los periódichs provincials ocupantse cadascu d' ells per la provincia que representan, semblan de disensions la comunitat espanyola, porque, dihuen, en conta de reforsar los interessos de la colectividad, la debilitan ab sa propaganda. Error manifest, porque en nostre concepte, y creyem contar en lo nombre tota persona sensata, la propaganda que tot periódich provincial fassi pera la provincia que representa, aumenta la cohesió, y per lo tant fá mes forta la unió dels espanyols, ja que recordant constantment la provincia, creix son amor, naturalment, per la mare de ellas.

Are bé, los que tal pensament tenen format de la, pera nosaltres laudable missió del periodisme provincial, crehuen poch fructifera la propaganda, y, com unich argument, presentan pera desvirtuarla, la condició dels que, ab mes ó menos acert, se hi dedican.

Los inflats, puig es sens dupte lo nom que 'ls hi correspon, preguntan, indagan la posició dels que escriuhen, y si aquestos no tenen

titols académichs ó representació en *diners*, puig la dels *diners* es per lo vist lo que fá los homes sabis per mes que sa ignorancia sia manifesta; si per desgracia no poseheixen cap de las dos cosas, llavoras se 'ls hi nega la bona intenció y fins se los hi imputan mias interessadas á sa patriótica propaganda.

Nosaltres devem dir algunas paraulas, no pera sincerarnos als ulls de 'ls que 'ns coneixen y aprecian, sino per aquells que escoltantlos y no coneixentnos, podrian, involuntariament, donar errada interpretació á nostres propósitos.

Vinguerem á lo estadi de la premsa porque, desde fa molt temps, creyam necessaria una publicació per l' estil de la nostra, que, recordant nostras llegendas, nostra parla per alguns olvidada, los homes mes notables en las arts y las lletras que dia á dia honran ab son nom la patria en que nasqueren, nostra creixent literatura, y tot lo que fan y emprenen los ferms catalanistas pera colocar lo nom de Catalunya en lo lloch que li correspon, fos conegut degudament y apreciat per tots nosaltres, y per aquest medi enfortir la unió de nostres paysans en aqueixas llunyanas terras.

Se 'ns ha dit, sens dupte pera humillarnos, que res representavan puig que nostre posició social era humil!... Es veritat... No tenim palaus per' habitar, ni cotxes de luxe pera passejar, ni palco 'n el teatro pera recrear nostre imaginació!... Si sols 'ls que tals cosas poseheixen poden esser bons patriotas y tenir mes ó menos valor las opinions que emiteixin, confessem que nosaltres res valem; porque, modestos treballadors, no tenim timbre mes honrós que lo treball á que 'ns dediquem, ni mes títol á la consideració general y á la de 'ls nostres paysans que nostra honrades y ferm amor per Catalunya.

Consti de passada, que nostre treball no es lo de periodistas, ja que no tenim cap mérit pera titularnos tals, y que lo poch que nosaltres fem en lo desitj de agermanar á nostres paysans per medi d' aquesta publicació, es robant al descans la major part de las horas que després de nostres ocupacions diarias 'ns quedan.

Y per' acabar, poden los *inflats* regalarnos, com si fos un estigma, lo nom de treballadors, que á nosaltres aqueix títol 'ns honra y enalteix, y no 'l cambiariam per la capa de *sabiosa* ab que adornan certs individuos á personas que no tenen més mérit que sa ignorancia y 'l haber tingut la sort de *crearse* una posició.

ENRICH RAFOLS

LITERATURA

EPÍSTOLA

Amaro e noia la vita, altro
mai nulla, é fango é il mondo.

Leopardi.

Amich, si encara ho ets, mon plany escolta; si sols t' ho dius, si l' amistat antiga pèl cuch del egoisme rosegada, com tronch corcat al apoyarshi s' trenca, no llegeixes.... ¡més prou si ets egoista al veure versos llensarás la carta!

Dupto. Vetho aquí tot. Dupto, y no m' sento ni ab voluntat ni ab forsa per á créurer. Tot lo que miro es fals; may lo ser íntim sabré comprendre bé, del que aquí m' volta. Del infinit jo puch llegí ls' prodigis analisant la llum de las estrellas que allá d' allá, en lo cel, brillan perdudas... y analizar la llum d' una mirada y llegir en lo cor ¡m' es imposible!

¿Cóm no duptar del mon, qui en ell hi troba solsament falsetat è hipocresia?
Renoms brillants se fan ab falsas glorias com ab cartró daurat se fan cuyrassas, y, de lluny tot es or pe 'l curt de vista. Vergonyós y modest s' amaga l' mérit y atrevida s' eleva la ignorancia; així l' que fá poch pés en lo mar sura y es en son fons tant sols que hi ha las perlas.

¡Elevarse! ¡Pujar! Si faltan alas recordar tothom sab que á las alturas no l' àliga tant sols, també hi arriba lo reptil, y es prou fácil arrastrarse. Y, quan pujat al cim, més ambiciona encara remontars', tè sempre l' mèdi de lográh'o rebaixant lo que le rodeja. ¡Y aixó ho fan tants! Y may ningú ls' censura ¡prou ells tindrian por, si por no fessin!

Altres n' hi ha, del ambiciós escala, qu' hòmens de bé per tot arreu se dihuen, y, per debilitat, del crim son cómplices mirantlho indiferent. Lligar no saben la causa ab los efectes, y no vehuen que l' mal d' altre en son mal pot transformarse. Tranquil mira l' pagés que ls' boscos talan, no s' hi oposa, al revès, se n' aprofita, pero poch temps després, las plujas venen y en la montanya á l' aigua res detura y corre monts avall, y les rius desborda, los camps inunda.... ¡y al pagés ofega!

Ab se estranya indolencia y apatía 'ls uns, ab sa mal'icia 'ls altres, deixan ó fan que la mentida en 'queix mon regni. ¿Més lo jovent, qué hi diu? Si es l' egoisme cualitat sols dels vells ¿cóm no s' prepara á transformarho tot, en bé dels pobles? ¿Què fá al menys del jovent la part mes alta, la part que per sos títols ó fortuna ha de donar á las demés exemple?

Vestit ab la librea de la moda, ridícula com sempre en sos capritxos, aquí n' teniu un d' ells. De son cap cuida mólt més lo perroqué que l' catedràtich; amich de bailarinas y toreros protegeix sempre l' art, y tots diriam qu' es fill d' un mónstre acás, no d' una mare, segons lo mal que parla de las donas. Entre visitas, jochs, passeitjs y teatres ni té temps per pensar. Treballa sempre... ¡Aqueix es l' *homo sapiens* de Linneo! ¡Si tots com aqueix fossin, fins al dia del Final, no hi hauria al mon judici!

Al véurer com aqueix y aquells tants hòmens, ¡veritat y virtut, ahont puch trobarvos! ¿Qué en lo poble, tú m' dius? Y ahont es lo poble? ¿Es la munió de gent, que alegre xiscla y en la plassa de Toros té Ateneo? ¿Es la que per carrers y plassas corre

¡visca la llibertat! cridant contenta,
y es esclava, primer de sa ignorancia,
després de sas passions, després dels ídols
que, per demà crémar, avuy aixeca?

Jo crech que hi ha virtut, perquè hi ha vici,
mes no la sé trobar per ahont la cerco;
potsé' ho fa que ha fugit de las grans vilas,
¡tan petitas per ella, acostumada
á víure' dintre 'l cor dels homens justos!

Y aixó deu ser. Com la virtut pot véure
sens' que tinga desitjos d' apartarse'n,
l' espectacle ridícul que ha tot' hora
las grans ciutats als ulls dels bons presentan.
S' hi vehuen sempre ls' Deus del vell Olimpo,
que, d' aquell desterrats, per aquí voltan:
Momo ha tret á Talia dels teatres;
las Musas han plantat quincallería,
Venus de cap artista es la modelo
qu' are las grans bellesas son las Fúrias.
Vulcanofa contentas á las Parcas
treballant dia y nit enginys de guerra,
y Mercuri en la Bolsa, qu' es son temple,
embadalit aguayta com Cupido,
ja sense vena als ulls, treu sempre comptes.

Y Cupido fa be que sols los homens
ab interés los interessos miran,
y tots, fora de l' or, tots los que n' tenen
no crehuen en res més que en sí mateixos,
¡qu' es créure per ma fé, en ben poca cosa!

¿Y no hi haurá un remey? ¿Es per ventura
un cercle lo progrés qu' ara ns' retorna,
després de haver passat segles gloriosos,
al primé' estat salvatge d' ahont sortirem,
com torna al mar pe 'ls rius la gota d' aigua
que del mar puijá al cel dintre del núvol?
L' home, que, per unir alls llunyans pobles
ha fet esclau al llamp ¿no podrá un dia
estrenyer la distancia, avuy inmensa,
que hi ha entre l' cap y l' cor? ¿No podrá tréurer
com del carbó l' diamant, del egoisme
l' amor per á posarlo en sa corona?

¡Tant de bó que aixis fos! Llavors serian
los homens homens y las donas ángels.
Més per are no ho son. Si alguna pura
idea ó virtut tenen, prest la esborra
l' egoisme que và, creixent, semblantme
sos efectes l' efecte d' un incendi
que l' fum embruta lo que l' foch no crema.

¡Ditxós tu! Ditxós tú que en ta masia
lluny del brugit del mon, vius en la calma,
y en 'aquexas nits d' hivern, per mí tan tristas,
prop de la llar d' hont los tions encesos
claror y llum escampan per la cambra,
mentres ta dona al nen més petit bressa
cantant dolsas cançons, tu al altre mostras
á creure' en Dèu, y á respectar als pares;
y l' vent que vol entrar per las escletxas
rutllant de tos fillets los cabells rossos,
te porta l' perfum aspre, que aquí anyoro,
dels rehinosos pins de la montanya.

JOSEPH M. BARTRINA

Lo festeig d' en Francisquet

I

¿Perque 'l Francisquet de cal fuster no can-
ta com avans? ¿perqué no deixa sentir aque-
llas bromas tan graciosas qu' eixian de sa
boca? ¿perqué está tan groch y trist? Mireulo
com serra! ni sap lo que 's fa. Al davan te
duas casas; en lo primer pis de la qu' es á ma
dreta, s' obra la finestra, y sur una cara tal-
ment d'àngel. Lo jove li llansa una mirada
abrasadora, voldria tener alas per volarhi;
mes la noya abaixa 'ls ulls y tanca. Llavors
l' enamorat fadrí pert lo foch vital, y á no
aguantarse ab lo banch, cauria defallit. Mes-
tres tant, per darrera la cortina del balconet
baix que hi ha á la esquerra, 's veu una cara
magre ab lo cap escabellat y uns ulls com un
mal espirit.

Mes lo jove ni se 'n adona, que darrera la fi-
nestra, allí hi ha la seva vida, allí va la seva
ànima. Sòrt de que son pare te la desgracia d'
esser curt de vista, perque sino, á sas penas
afegiria la de no poder veure 'l cel de sa espe-
ransa.

¡Ab quin llanguiment agafa la garlopa!
¿Sentiu lo soroll que fa l' eyna al tallar l'ence-
nall? Ab ell s' ofegan los sospirs del jove ena-
morat.

Quan arriba 'l vespre, casi no sopa; ve l' hora
en que tot dorm: llavors lo cor del enamorat
fuster s' aixampla, y un mar de brusantas llà-
grimas rodola per sa cara.

—¡Dèu meu, quina desgracia es la meva! Jo,
que no so poruch, tremolo al davant d' ella....
Y faig esforsos pera contenir mas llágrimas...!
Los infants no 's donna vergonya de plorar, á

las personas aymadas las besan y 'ls dihuen «jo t' estimo....» «¡Qui pogués ser criatura!»—

II

—Mare, li dich que no es veritat.

—Mira, noya, que aquestas son cosas que s'han de mirar, perque hi va la sórt ó la desgracia de tota la vida.

—Mare, no 'n crega res, es algú que li vol mal.

—Ja 'u sabrè jo. Vésten á dins; ara que la vella de cal ferrer pren la fresca, li preguntaré.

Senyora Agustina, fassa 'l favor de venir.

¿Qué mana?

—Assentis si es servida. A vosté qu'es antiga del vehinat, volia ferli una pregunta. ¿Que tal es l'hereu fuster? vull dir si es minyó de bona conducta, ó que.

—Un bon gendre per vosté, senyora Laya; veja si 'l pot arreplegar.

—No, no va de broma, no; me convé saberho, perque ha dit alguna cosa à la noya, y jo no voldria que ma filla s'engresques ab un *balige balaga*. Perque, li diré la veritat, me n'han dit alguna cosa, que ..

—¿Que li han dit?

—¡Que se jo! qu' era un mal gastador, que no tenia cap vici per apendre... No 'u sè, una pila de cosas, que, si son veritats... ¿Y á vosté que li sembla? Díguimho tot, ningú sabrà res, que la meva boca es un sagrari.

—No crega tal cosas; es un minyó de totas prendas ben parlat, de bon cor, incapaz de fer mal ni á una mosca. Jo 'l conech de petit aixís y 'n respondria á tot arreu. Si á sa filla li agrada, creguim, no 'l deixi escapar.

—Com me 'n havian dit tant mal....

—Me sembla que endevinaria qui li ha dit.

—Ca! no 'u crech.

—Prou es aquella granota.

—Qui?

—La Mónica, la d' aquí al costat.

—Bè, ya que 'u endevina....

—No li deya yo? ¡Miri la confusionera, la grandissima! ¿Y sap perque li ha dit? Perque voldria 'l Francisquet per ella.

—¿Vol dir?

—Vull dir. Si vosté veyá com se 'l mira ¡ab quins ulls! y arrapada als ferros del balcó ab sas manotas de galipau, sembla que se 'l xucle. Aquesta mala bestia, quan era jove, volia fer anar á tots los minyons endoyna, y esperant

sempre millor partit, va quedarse fadrina. Are que tè trenta dos anys, voldria encisar lo Francisquet.... Poch per ella.

—Donchs molts gracias, senyora Agustina. Deixim anar á dirho á la noya, que 'estará contenta.

—Si, ja li pot dir aixís matex. Vaja, bona nit y bon'hora.

—Bona nit, y visca molts anys.

III

¿Com se coneix qu'entra l'hivern! Tot son casaments. ¿Quina estranyesa! Per' aquells que viuent sols com una planta en mig del desert, sens ningú que s' alegre abs ells, sens ningú que ab ells sospire; l'hivern es espantos. ¡Deu meu! lo fret del cos ab lo fret de l' ànima... Avuy en lo meu carrer també hi ha casori, lo Francisquet ab la Mariona. Ditxosos ells!

¿Quant cotxos! Hi va molta gent... ¿Y ells dos, quina parella! Ell, vestit de negre ab guants y barret, ella ab vestit de seda y mantelina blanca. Los cotxos arrencan; s'obra un xich lo balconet y 's tanca ab una revolada. Mentres tant, la senyora Agustina, des del portal de casa seva, mirant al balconet, diu entre dents:

—«Granota malheida, ja 'l tenias coll avall; pero, ja 'u veus, no sera tèu, no, no».

Y mentres los enamorats se davan la mà y 'l cor devant de Dèu, la malhaurada Mónica á dins de casa, deya plorant de rabia:

—«Un ne quedava en tot lo carrer; are ja no n' hi ha cap!»

Oh, ella no sabia que, qui tot ho vol, tot ho pert.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

¿Si t' estimo?

¿Que si t' estimo 'm preguntas?
 ¿y tu ho duptes, dolça aymada?
 ¿Si t' estimo? com á Deu,
 t' estimo com á ma patria,
 com al niu, tendre aucellet,
 com á la terra la planta.
 T' estimo del mateix modo
 qu' estima á sos fills la mare,
 com estima l' oronel
 las primeras llums del auba,

com estima 'l pelegrí
la fé que son cor inflama,
com estima perdut náufrech
lo tauló qu' en ell se salva.

T' estimo com papallona
estima las flors pintadas,
com los musclos á las rocas,
com qui te sed la fresca aygua,
com l' afamat lo pa sech,
com la llibertad la esclava,
com estima Dèu y l' cel
al que de goig amor mata.
T' estimo mes que ma vida:
sense tú ¿qué vol mon ánima?
La mort: desitjat consol
de ma perduda esperança.

LO CEGO

Quan festejava

No sé perquè t' enfadas.
¡Dèu meu quin geniot!
No sigas tan rarota,
modérat, per favor.

Prou sabs lo que t' estimo,
y aixó á mí no 'm convé;
per cualsevol tontada
ja hi som, no hi pots fer més.

Si miro, perquè miro,
si callo, soch adust,
si dich, perquè dich massa,
si renyo, ja tinch fums.

Per cualsevol excusa
no 't falta motiu may.
¡Ja 't dich que soch de plányer
y aixó, no sent casat!

Si 't faig massas monadas
me dius que 't vull trahir;
si 't faig la cara séria,
somicas tot seguit.

¿Qué tens avuy? Esplicat:
veyàm, ¿en que hí falta?
¿Qué vá que no contestas?
¡Es clar! ¡com que no hu sabs!

¿Perqué vaig dí' á sis horas,
y son prop de las set?
¿Perqué ab las de aqui sota
vam dir d' aná' á passeig?

¿Cuan vá que ho endavino?
Ja hu sé: ¿perqué al entrar,
no hi fet lo que faig sempre?
¡No sabs que 'ns han mirat!

Tontota, deixau correr,
ja 'm baixaras á obrir
farém que 'l llum s' apagui...
perque, noya, ¡'ls vehins!...

Ja sabs que aquella vella
que viu prop del terrat,
ni que li fosses filla
vigilaria tant.

Ditxosa finestreta,
me té aborrit del tot:
jo no sé, aquesta dona,
á quinas horas dorm.

Perque un dia 'ns và veurer,
parlant estrets de mans,
¡mare de Dèu de vella!
Fins crech que 's vá senyar.

Aixis, pósat alegre,
¿no 'ns estimém de cor?
are te 'm menjaria
á festas y à patons.

¡Que n' ets noya de maca!
com tú no hi ha ningú:
acostat mes... ¡ta mare!
res, noya; girém full.

EMILI COCA Y COLLADO.

Lo primer amor

—¿Qué 't passa, nineta mèva?
¿Cóm es que la cara teva
demostra tan viu dolor?
¿Cóm es que no 'm dius filleta,
la pena fonda y secreta
que s' abruga en lo tèu cor?

Tú que tant alegre estabas,
tú que sempre t' adornabas
ab las rosas del jardí,
¿cóm es qu' ara trista ploras,
y passas eternas horas
sense may ton llavi obrí?

---¡No 'u sé! Tinch l'ánima plena
d' una estranya y negra pena

que no 'm deixa sosegar;
lo mèu cor bat ab violència;
miro trista la existència,
y sols m' agrada plorar.

Sens dormir, mon cap somia,
y devant mèu nit y dia
veig l' imatge d' un pastor
¡Mare, potser jo deliro;
pero sempre que me 'l miro,
me sembla que 'm fuig lo cor!

—Vina aquí, filleta mèva:
ja comprench la pena tèva:
no ploris més, alsa 'l cap,
filla mèva idolatrada!..
¡Pobreta; está enamorada,
y l' àngel de Dèu, no 'u sab!

C. GUMÀ

FESTA INAUGUARAL

DEL

CENTRO CATALÀ

Per fi la tan anunciada com ab desitj esperada inauguració del nou local del *Centro Català* tingué lloch lo dia 7.

Que la concurrència era nombrosa, aixó no cal dirho, un plé de gom á gom. Hermosas ninas de sonrient semblant y provocativa mirada adornaban lo teatro, fent perdre l'*ore-mus* á mes de quatre dels que perteneixen al sexo lleig, al *sexo barbudo* que 'n dihen. Hi havia jovenets que passavan *revista* á n' aquell pom de flors ab interés tan gran, que m' atreveixo á dir que no sentiren una paraula de la festa, que fou esp'éndida.

Pero anem per parts, que la tasca es llarga y lo temps de que dispo per fer aquesta mal forjada resenya es poch, y no vull que digan los maliciosos tipógrafos que m'esperan aqueixas *quartillas*, que lo vell Morfeo encare 'm tè tancadas las parpellas.

A la hora indicada en lo programa, lo president de la Comissió de festes, En Domingo Bonaba, pronunciá 'l discurs d' obertura, del cual extractem los següents párrafos, ja que lo temps y l' espay de que disposem no 'ns permeten ferho d' altre modo:

«Aquest no solament es lloch ahont los so-

cios del *Centro Català* y sas familias trobarán esbargiment, sinó que aquí 'ls fills del treball que menjan lo pa afanyat ab la suor de son fron, vindrán ab himne de fé y cant d' esperansa á benehir la Patria y recordarnos qu' encara que lluny de la terra 'n que nasquerem no per aixó havem de deixar de ser fills dignes de la patria dels Berengers, d' en Claris, d' en Flor y Entensa, d' en Aussias March, d' en Blanca, d' en Fivaller y d' altres ilustres patricis dels passat temps, y de la Patria d' en Ferran, que, Dèu volguent, será no sols una gloria de Catalunya y d' Espanya, sinó una gloria de aquest segle de descobertas y conquistas que las ciencias y lo treball arrancan diariament á la naturalesa.

»Festejem, donchs, l' estreno del lloch que ab lo nom de *Centro Català* 'ns abriga n' aquest moment y fem vot pera que jamay s' obliden aquí dins los sentiments que han presidit l' aixecament d' aquest edifici, ahont l' atractiu y l' esbargiment s' agermanin sempre ab las obligacions que la sociabilitat, l' agrahiment per l' hospedatge que rebem en la República Uruguaya, y l' amor á la Patria 'ns imposan.»

Las patrióticas paraulas del senyor Bonaba foren rebudas ab entussiasmas aplausos.

Tan prompte com acaba dit senyor son discurs, tots 'ls concurrents demanaren al autor de las obras del *Centro*, En Clodomiro Gandolfo, que fou presentat al palco escenich per lo president de la Comissió de Festes y aclamat ad verdader entussiasme per los concurrents. Tots los aplausos que 's pugan prodigar per la festa que avuy se solemnisa, digué lo senyor Bonaba, corresponen á aqueix digne fill del treball, que ha sigut lo iniciador, creador y director de las obras del *Centro*.

La orquesta, formada per los millors músichs del Teatro Solis, tocá seguidament *La Euterpense*, fantasia sinfónica sobre motius originals del més gran y popular músich de Catalunya, 'l malaguaayat Joseph Anselm Clavé. Los trossos principals de las obras del immortal Clavé están tan hábilment buscats é instrumentats per lo reputat músich Nicolau Manent, que eixa magnifica sinfonia es sempre eseoltada ab gran plaher per tot cor catalá. Inutil lo dir que fou executada ab gran acert y precisió.

Després del coro á veus solas *Lo somni de una Verge*, cantat per lo coro del *Centro*, 's presentá al palco escénich En Manel del Palacio, ministre espanyol, 'l que recitá ab veu clara, entonació adecuada y com mestre següé de cautivar ab sa fácil paraula y bona dicció los

oyents, una magnífica poesia titulada *Un saludo á Catalunya*. Un poeta de tanta fibra, universalment conegut, y que canta á sa patria, Catalunya, com lo féu 'l senyor Palacio, escusa de ma part lo dir que los picaments de mans varen interrompre varias vegadas la lectura de dita poesia.

Finalisá la primera part ab lo vals-jota *Las Galas del Cinca*, pessa qu' encar que vella té la virtut d' entussiasmar sempre per sa alegre música, y que la cantá 'l coro ab acompanyament d' orquesta. Molt merescuts los aplausos, per la afinació y bon gust que demostrá 'l coro en aqueixa complicada pessa.

La segona part fou comensada per la comedia castellana *Very-Well*, que nosaltres, y aixó es sols una opinió, la coloquem com trama y desarrollo en lo género tonto.

No obstant, la bona interpretació donada á *Very-Well* per l' Amalia Aragon y lo ben caracterissat *inglés* Passano, feren riurer á mes no poder á la concurrencia. Molt be aquell flematich Tony (Giral) que ab los seus *yes y milord*, úniques paraulas que pronuncia, feyan d'ell un verdader tipo d'aquelles que tot ho fan ab *god*. Querol y Rivas desempnyant los papers respectius com ells saben ferho, aixó es. á satisfacció general.

La comedia catalana *Cura de Moro*, del popular y festiu escritor En Frederich Soler (Pitarra) desempnyada per la senyoreta Amalia Aragon y los senyors Querol, Sabaté, Marti Torres, Rivas, Giralt y Matarrodona, obtingué extraordinari exit. L'acció d' aqueixa comedia es tan ben buscada, los xistes naturals qu' en ella campejan son tan originals y ocurrents, que mantenen al espectador en continuas rialladas durant lo trascurs de la obra.

Un *bravo* á tots los que prengueren part en aquesta comedia, especialment al ben caracterisat y executat tipo d' Ignaci, al entramaliat *Coxet* y al *formal* pare de la noya.

La quarta part fou comensada per la «Grand Marche aux Flambeaux» per la orquesta, molt ben executada, seguint després una poesia *Los catalans*, llegida com ho sab ferho l' intelligent Matarrodona.

La poesia d' En Tomás Claramunt, «*A Catalunya*», magnífica composició que honra á son autor, tingué per intérprete lo senyor Passano, 'l cual la va llegir sent interromput per los aplausos, y siguent l' autor de tan bona composició cridat al palco escénich.

Lo coro del Centro cantá los coros *Cap al Tart* y *Los Nets dels Almogavers* magníficament y de la aceptació y acert que demostraren en aqueixos dos coros, ho provan l' entussiasme ab que foren aplaudits.

Tal fou la festa que tingué lloch en lo Centro pera solemnisar la inauguració del nou local, y Deu vulla que una festa coronada d' éxit tan complet, siga precursora de la unió y fraternitat entre 'ls catalans, y que 'l Centro serveixi pera l' objecte á que está destinat: fomentar lo recort á la patria per medi de las obras del seus homes mes eminentes.

ENRICH RAFOLS

PIFIAS

SUSCRIPCIÓ

Pera los damnificats de lo cólera en Espanya, qual producte será enviat al Dr. Ferran pera que lo distribueixi entre las familias més necessitadas.

Suma anterior..... » 21.60

Segueix oberta la llista de suscripció.

Lo dilluns á dos quarts de sis d' hora baixa, deixá de respirar 'l qu' en vida portá lo nom d' Isidro Escudé, de cinquanta vuit anys de edat y nascut en l' Hospitalet del Llobregat.

Entre alguns catalans era conegut ab lo carinyós *motiu* de «L' avi.»

Nosaltres que l' haviam tractat sabem que era un bon catalá y qu' estimava molt la terra que lo veijé naixer. Senzill ab sas costums y xamós sens traidoria, sabia cautivá, ab sos consells y favors, los cors que tenian la sort de poguerse arreversar á sa vorera.

La manyaga y acongoxada viuda y sos joves y estimats fills vullgan pendrer lo consol de resignació que verament los hi endressa LA GRALLA, devant la lley de la mort que nos iguala á tots.

VUYTS Y NOUS

—Y be, Francisca, com está 'l teu home?

—Aixís mateix! No hi ha millora! Lo metge cada dia 'l ve á veure y perçó no guanyem res! Lo pobret al cap y al últim s' hi quedarà.

—Lo vostre metge no es un *homeópata*?

—No!!... Es un home com los altres!

Se presentá á un ball, certa mascareta de cap alegroy, ab una disfressa una mica massa escandalosa.

—Senyora,—li van dir los de la comissió,—es necessari que se 'n torni á posarse alguna cosa més á sobre perque aquest traje es massa lleuger.

Al cap d' una estona torna á compareixer la mascareta.

—Vosté no ha fet lo que li hem dit.

—Si, senyor; si surto del tocador d' arreglarme....

—¿Pero que s' ha posat? Si va tan despullada com avans.

—Perque no s' hi ficsan. ¿Véu? M' he posat aquestas dugas camelias al cap.

La orquesta d' un teatro d' estiu, ensajava, cert dia que plovia, una pessa que 's tenia de tocar aquella nit; arrivá un punt en que lo director, notant una dissonancia fèu parar l' orquesta, y diguè als músichs:

—Corretxeixin las solfas; aquest *fa* tè de ser un sol.

L' empresari que corria per' lli, mirant si se serenava, esclamá:

—¡Lo que tindria de ser un sol es aquesta pluja, qu' avuy m' espatllará la entrada!

Jugant un minyó ab una moneda de dos duros, se la vá ficar á la boca y descuidadament se la vá empassar.

Plé de cuidado 'l minyó se 'n aná corrents á consultar un metje, li esplicá 'l fet y li preguntá ab molta ansietat si la moneda se li quedaria al cos.

—¿Qu' era falsa la moneda?—li preguntá 'l metje.

—No, senyor, qu' era bona, y ben bona.

—Y donchs, si era bona, perdi cuidado, que ja passarà.

En un restaurant.

—Mosso, aquest diumenje si que 'l peix no es tant fresch com lo del diumenje passat.

—¡Ay, ay! ¡Si es del mateix!

Un pagés entra en un estanch y 's fá pesar una carta.

—Pesa més d' un sello, li diu l' estanquer. N' hi teniu de posar un altre.

—¡Ah, juts! saltá 'l pagés. ¡Hi posaré un altre sello, y llavoras encara pesaré més!

Al acte de servir lo café en una taula, un xicolet agafá un terrós de sucre, y demaná á sa mare que li deixés menjar.

—No, fill méu, qu' es massa grós.

Llavoras lo bailet se porta lo terrós á las dents, lo parti, y mentres rosegaba le trós que tenia á la boca, ensenyá l' altre á sa mare, dient:

—Y ara, ¿ja es prou petit?

Epigrama

Alabant uns ulls blavenchs,
deya 'n Feliu á n' en Trenchs
recordant á sa estimada
qu' és pubilla de ca 'n Rull:
—T' aseguro que 'l séu ull
me te l' ánima encisada.

LO CEGO

TRENCA CLOSCAS

Xaradas

¡Tanca la *segona* Pep
que s' escapa y fa furto;
com éll es tan *hú* y atent
va cumpli l' indicació.
Per paga lhi vas donar
una dotcena de *tol*.

2^a.

Fa pena veure 'ls bailets
quant ploran tenint *primera*,
y cridan *segona* doble
si parlan com en Castella;
mes; quant ténen lo *tol*
en *segona*, si es ben neta,
acaban los plors y crits
y gojosos la mossegan.

UN BORNÍ

Las soluciones se donarán en lo número vinent.

Solució de la Endevinalla del N. 10—*Rel-
lotje d' arena.*